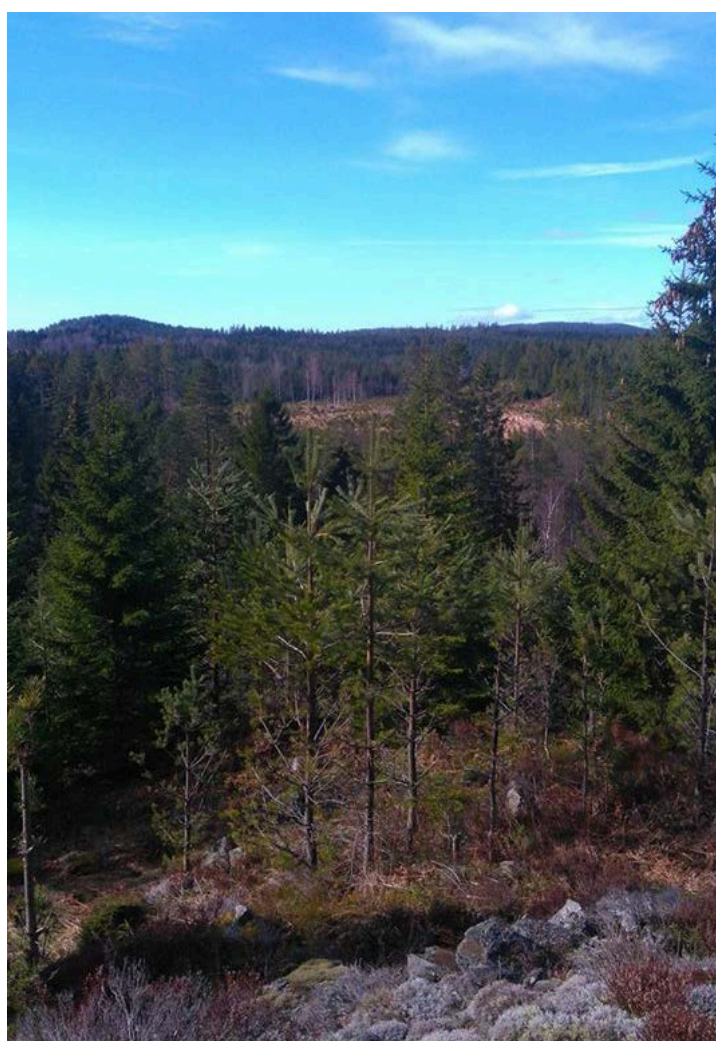

SKOGSMÄSTARPROGRAMMET
Examensarbete 2017:04

Enkätundersökning om skogsbruksplaner i Kalmar län

*A survey on forest management plans in Kalmar
county*

Henrik Rosberg

Examensarbete i skogshushållning, 15 hp
Serienamn: Examensarbete /SLU, Skogsmästarprogrammet 2017:04
SLU-Skogsmästarskolan
Box 43
739 21 SKINNSKATTEBERG
Tel: 0222-349 50

Enkätundersökning om skogsbruksplaner i Kalmar län

A survey on forest management plans in Kalmar county

Henrik Rosberg

Handledare: Lars Norman, SLU Skogsmästarskolan

Examinator: Eric Sundstedt, SLU Skogsmästarskolan

Omfattning: 15 hp

Nivå och fördjupning: Självständigt arbete (examensarbete) med nivå och fördjupning G2E med möjlighet att erhålla kandidat- och yrkesexamen

Kurstitel: Kandidatarbete i Skogshushållning

Kurskod: EX0624

Program/utbildning: Skogsmästarprogrammet

Utgivningsort: Skinnskatteberg

Utgivningsår: 2017

Elektronisk publicering: <http://stud.epsilon.slu.se>

Serienamn: Examensarbete/SLU, Skogsmästarprogrammet

Serienummer: 2017:04

Omslagsbild: Dalsland, 2016. Foto: Henrik Rosberg.

Nyckelord: skogsägare, planläggare, pcSkog

Sveriges lantbruksuniversitet
Skogsvetenskapliga fakulteten
Skogsmästarskolan

FÖRORD

Detta examensarbete är en avslutande del för mig på skogsmästarprogrammet i Skinnskatteberg. Examensarbetet omfattar 15 högskolepoäng.

Min uppdragsgivare under arbetet har varit LRF Konsult och då är det i första hand kontoret i Oskarshamn jag haft kontakt med. En enkät rörande skogsbruksplaner har skickats ut för att se vad skogsägare i Kalmar län tycker om skogsbruksplaner.

Jag vill rikta ett stort tack till Mattias Johansson på LRF Konsult Oskarshamn som har hjälpt mig väldigt mycket vid genomförandet av utskicket av enkäten.

Jag vill också rikta ett tack till Lars Norman lärare på Skogsmästarskolan som har varit min handledare.

Innehållsförteckning

Förord.....	iii
1. Abstract.....	1
2. Inledning.....	3
2.1 LRF Konsult.....	3
2.2 Skogsbruksplan allmänt.....	3
2.3 Beskrivning skogsbruksplan.....	7
2.4 pcSKOG.....	10
2.5 Skogsägarplan.....	10
2.6 ePlan	10
2.7 Skogsägare	11
2.8 Syfte.....	12
3. Material och metoder.....	13
3.1 Postenkät	13
3.2 Urval.....	13
3.3 Arbetsbok i Excel.....	14
3.4 Kvantitativ metod	14
3.5 Utskicket.....	14
4. Resultat	15
4.1 Hur ser skogsägarkåren ut.....	15
4.2 Skogsägarnas mål med sitt ägande.....	17
4.3 Kontakten med planläggaren.....	18
4.4 Skogsbruksplanen.....	19
4.5 Anpassning av skogsbruksplanen.....	21
5. Diskussion.....	25
6. Sammanfattning	29
7. Källförteckning	31
7.1 Publikationer.....	31
7.2 Internet källor.....	32
8. Bilagor.....	35

1. ABSTRACT

This survey has been made in Kalmar county concerning forest management plans. The survey has been done to see what private forest owners think of their forest management plans and what they think about forest management plans in general. The survey was conducted in cooperation with LRF Konsult.

The questionnaire has been sent out in the form of a letter. The first survey mailing was done in the middle of February and a reminder was sent out after three weeks. 330 questionnaires was sent out and responses was received from 56 percent.

The average size of private owned forest properties in this surveys larger than the average in Sweden. The average property for the respondents is more than 100 hectares. The goal of forest ownership varied very much. Income of timber was valued highest while hunting and wildlife management was ranked lowest by the forest owners.

Overall, forest owners were satisfied with their forest management plans. 85 percent responded that they were satisfied with their forest management plans. It was 82 percent of forest owners who had a current forest management plan. For owners who did not have a current forest management plan was the most common reason that they had ordered a new but have not received it yet.

It was 89 percent of forest owners who thought it was good to have a conversation with the planner before the design is carried out. Forest owners consider the most interesting/important thing in a forest management plan is the manage proposals. In second place the compartment descriptions and third place of most interesting/important in a forestry plan for private forest owners is timber volume.

Forest owners were generally satisfied with the accuracy of the volume data by compartment. It was only 7 percent of the forest owners who were not satisfied with the accuracy of the volume data.

61 percent responded that they would not be willing to pay more for a forest management plan if it had greater precision in volume. Only 12 percent of the forest owners were willing to pay more for better precision of the volume data. The remaining 27 percent said they did not know.

There was a great interest for more individually adapted forestry plans. It was as much as 41 percent who responded that there was an interest in such management plans. 28 percent of the forest owners were not interested in more individually adapted management plans. 31 percent of the forest owners answered I don't know.

2. INLEDNING

Detta examensarbete har gjorts på Skogsmästarskolan som en avslutande del av utbildningen. Idén till exjobbet kom ifrån LRF Konsult, de ville undersöka vad skogsägare tycker om sin skogsbruksplan och om arbetssättet med skogsbruksplaner man har idag är bra. LRF Konsult har varit min uppdragsgivare under arbetet.

En undersökning har gjorts för att se vad skogsägare tycker om sina skogsbruksplaner och varför de planer som är äldre än 10 år inte har förnyats. Undersökningen ska också försöka reda ut vad skogsägare tycker är mest intressant i en skogsbruksplan och om det finns något intresse för mer individuellt anpassade skogsbruksplaner.

2.1 LRF Konsult

LRF Konsult ägs av Lantbrukarnas Riksförbund (LRF). LRF är en partipolitiskt obunden intresse- och företagarorganisation för människor och företag inom de gröna näringarna. Det är Sveriges största företagarorganisation med mer än 90 000 företag som drivs av deras 172 000 medlemmar. LRF ska bidra till utvecklingen av företag och företagare inom jord, skog, trädgård och företag som har landsbygden som bas, så att de bland annat kan få bättre tillväxt, lönsamhet och vara attraktiva företag. LRF Konsult är det största affärsdrivande företaget som LRF äger (Länk A: LRF, 2015).

LRF Konsult erbjuder rådgivning inom juridik, ekonomi, affärsrådgivning och fastighetsförmedling. De har 1 500 medarbetare och 135 kontor som i princip är spridda över hela landet vilket gör att de är Sveriges största redovisnings- och rådgivningsföretag. Deras kunder kommer främst från skogs- och lantbrukssidan men har även blivit ett vanligare val för andra företag också. Totalt har LRF Konsult 75 000 kunder (Länk B: LRF Konsult, 2015)

2.2 Skogsbruksplan allmänt

Skogsbruksplaner upprättas för att hjälpa skogsägare att sköta sin skog på ett så effektivt och miljömässigt sätt som möjligt. Vid framställandet av en skogsbruksplan börjar planläggaren vanligtvis med att göra en fjärranalys då man med hjälp av exempelvis en flygbild eller laserdata försöker ta reda på hur en lämplig beståndsindelning borde kunna se ut. Sedan gör man ett fältbesök för att se om det överensstämmer med verkligheten och man samlar också in data från avdelningarna. Dessa data är exempelvis virkesförråd, höjd, ålder och trädslagsblandning (Lindgren, 2012). Planläggaren ger förslag på hur bestånd ska skötas för att markägaren ska uppnå de mål som man har med ägandet.

Skogsbruksplaner brukar visa hur skogen kan skötas de närmaste 10 åren (Holmberg, 2005).

För en inköpsorganisation är en skogsbruksplan en mycket viktig funktion för att de ska kunna förutse vart skogsråvaran finns idag och var den kommer finnas i framtiden.

Vid framställning av en skogsbruksplan använder man sig av planen och planläggningsarbetet som kontraktsunderlag mellan skogsägare och planframställande företag. Det innebär att när företaget ska ta betalt för planen använder man sig av skogsbruksplanen som underlag för hur många hektar skog man ska ta betalt av från skogsägaren (Lindgren, 2012).

Enligt Alm (2012) gör åtgärdsförslagen i en skogsbruksplan att skogsägare blir mer aktiva i skötseln. Det beror på att de får bättre översikt över bestånden med hjälp av planen och enklare kan fatta beslut om till exempel röjning eller gallring. Alms studie visar att 48 % av de tillfrågade skogsägarna upplevde att de blivit mer aktiva efter att de hade skaffat sig en skogsbruksplan.

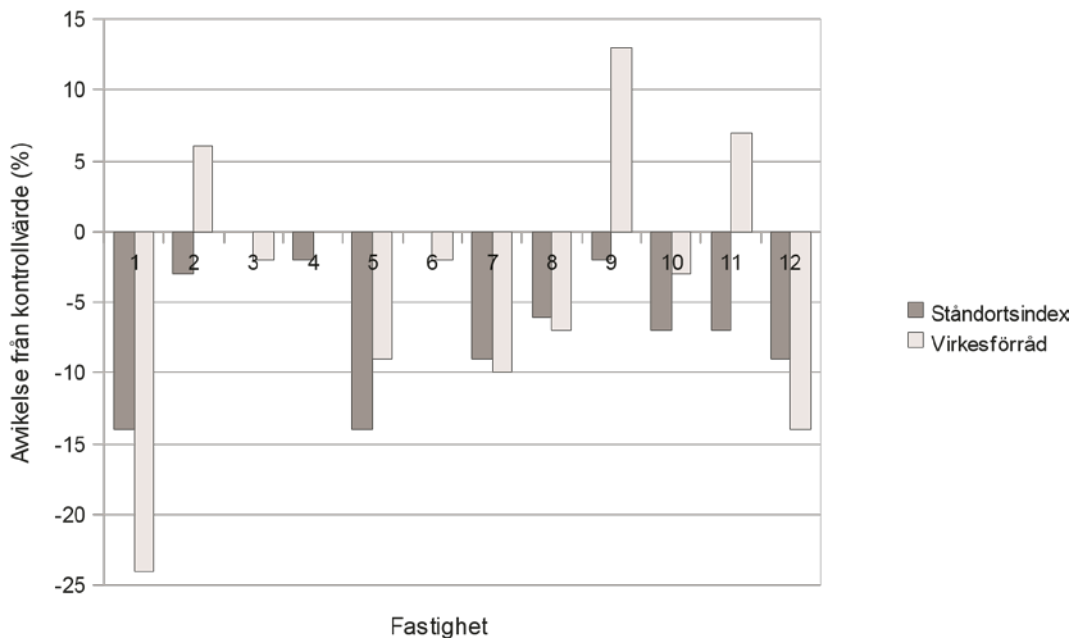
Enligt Harrysson (2009) gör en ny skogsbruksplan att avverkningsbenägenheten generellt ökar hos skogsägare. Han menar dock att denna ökning också skulle kunna bero på andra faktorer, som till exempel att skogsägaren inte vetat hur skogen ska skötas innan men ser nu vad det finns att göra. Skogsbolag som upprättar skogsbruksplaner åt sina kunder verkar få en starkare relation till de skogsägarna. Detta kan vara bra för skogsbolagen att eftersträva då det blir enklare att planera sina virkesinköp.

Enligt 1984 års skogsvårdslag var alla markägare skyldiga att inneha en skogsbruksplan. Men detta togs bort 1994 då det skedde en omfattande omreglering av skogsvårdslagen. Det togs bort ett flertal lagar i denna omreglering som gjorde att skogsägaren fick ett ägande som innebär mer frihet under ansvar (Holmberg, 2005).

Den metod som används mest idag vid skogsbruksplaner är subjektivt utlagda provytor för datainsamling. Vid denna metod använder sig planläggaren av en kombination av kunskap och erfarenheter och stödmätningar av bland annat grundyta, höjd och ålder på subjektivt valda platser i beståndet (Sonesson m.fl., 2006).

Vid objektiv datainsamling lägger man systematiskt ut ett nät av provytor. På varje yta klavas alla träd och sedan slumpas ett provträd fram som höjdmäts.

Man räknar med att skogsbruksplaner underskattas med ca 0-20 %. Det kan då bli väldigt svårt att göra ekonomiska beräkningar på ett korrekt sätt. Det har gjorts en studie där man jämfört subjektiva och objektiva skattningar på 12 olika fastigheter. Man kom då fram till att det i regel görs underskattningar på virkesförråd och ståndortsindex se Figur 1 (Lindgren 2012).

Figur 1. En jämförelse mellan subjektiv och objektiv inventering (Lindgren, 2012).

Det är vanligt att vid subjektiv datainsamling underskatta volym, ståndortsindex och tillväxt. Objektiv datainsamling är däremot nästan helt fri från systematiska fel och säkerheten avgörs av hur många provtytor som läggs ut (Sonesson m.fl., 2006).

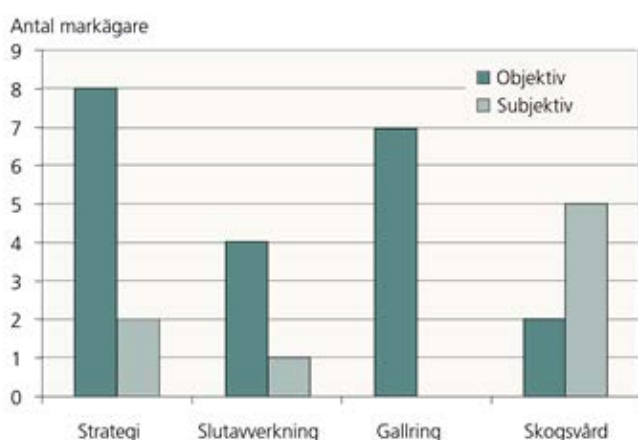
Skogsägare vill ha mer individuellt anpassade skogsbruksplaner. Skogsägare har olika mål och ambitioner med sitt skogsbruk. Enligt Sonesson m.fl. (2005) vill man ha en mer flexibel utformning av skogsbruksplaner. Markägaren vill i ett inledande skede ha möjlighet att välja hur den egna planen ska utformas till exempel planens syften och tidshorisonter, om man vill ha en plan som stäcker sig tio år framåt eller en plan för när gallringarna ska utföras. Man ska också ge markägarna möjlighet att välja noggrannhet för insamling av fältdata. Det visade sig att många skogsägare valde den dyrare objektiva metoden i vissa kategorier av bestånd för att få mer exakta siffror i stället för den subjektiva metoden. De olika kategorier av tjänster skogsägaren kunde välja av var Strategi, Slutavverkning, Gallring och Skogsvård.

Tjänsten Strategi innebär att man beskriver tillståndet på hela fastigheten. Man gör en strategisk plan för skötsel och avverkningar under en 20-års period i samarbete med markägaren. Syftet är att efter markägarens målsättningar fördela virkesuttag och ekonomisk avkastning i tiden.

Slutavverkningstjänsten berör aktuell avverkning tre år framöver. Markägaren får välja mellan att få hjälp med att rangordna slutavverkningsbestånd eller hur mycket som är slutavverkningsbart enligt SVL (skogsvårdslagen). Som tilläggstjänst kunde markägaren också välja att få en KI-analys (Kostnads- och Intäktsanalys) för varje bestånd.

Gallringstjänsten berör aktuella gallringar tre år framåt. Markägaren kan välja att få en lista över akuta bestånd som behöver gallras eller att man rangordnar bestånd efter gallringsbehov i en lista. Det går också välja att få en KI-analys för varje bestånd. Markägaren kan dessutom välja att få en lista över bestånd som är gallringsbehov i inom 3-10 år.

Om markägaren valde skogsvårdstjänsten så prioriterade man akuta röjningar. Han/hon kunde då välja mellan att få en lista på akuta röjningar eller en rangordning på bestånd anpassat efter arbetstid/budget. En kostnadskalkyl för varje bestånd. Markägaren kunde också välja att få en lista på bestånd där röjningsbehov kan uppstå inom 3-10 år. Vid inventering av skogsvårdsåtgärder valde fler markägare den billigare subjektiva metoden som kan ses i Figur 2.

Figur 2. Markägarna valde oftast att få sin plan baserad på objektiv datainsamling vid val av tilläggstjänster (Sonesson m.fl., 2005).

En skogsbruksplan är ett väldigt bra styrmedel vid planering av ekonomin på en skogsfastighet, till exempel hur man optimerar skatten på bästa sätt. Om man skulle vilja sälja sin fastighet så är det oftast skogsbruksplanen som ligger till grund för hur mycket skogen är värd. Om fastigheten skulle drabbas av en skogsbrand så är det väldigt värdefullt med en skogsbruksplan som visar bland annat virkesvolymen innan branden bröt ut (Länk C: LRF Konsult, 2015).

Markägares mål med sitt skogsägande kan vara väldigt olika. Det är inte alltid inkomst av virke är det allra viktigaste. I en undersökning gjord av Sonesson m.fl. från 2006 så var inkomst av virke det mål som var minst viktigt för skogsägarna. Det var istället mål som jakt och viltvård, rekreation, natur och landskapsvård och att förvalta ett arv som fick högre medel poäng i undersökningen. Vad skogsägaren har för mål är bland det viktigaste att ta hänsyn till vid upprättandet av den nya skogsbruksplan.

2.3 Beskrivning skogsbruksplan

Planen brukar vanligtvis bestå av två delar. En kartdel som visar de olika avdelningarna som finns på fastigheten, dessa är indelade efter sina olika egenskaper till exempel slutavverknings-, gallrings- och röjningsbestånd. Den andra delen består av en detaljerad lista som visar vad de olika avdelningarna innehåller utifrån de inventeringar som har gjorts. Där finner man åtgärdsförslag som anger om det bör göras någon åtgärd i beståndet till exempel gallra eller röja och vilket uttag man ska eftersträva (Lindgren, 2012).

Åtgärder delas normalt in efter prioritet, en 1:a står för att något omgående behöver göras, en 2:a står för att något behövs göras inom 5 år och en 3:a står för att något behövs göras inom 5-10 år. Man kan också ange ingen åtgärd som åtgärdsförslag. Det innebär att inget behöver göras i avdelningen under planperioden.

I en skogsbruksplan finns en detaljerad beskrivning av varje bestånd. Man tar upp begreppet huggningsklass som innebär att man beskriver i vilken utvecklingsfas beståndet befinner sig i. Några exempel på olika utvecklingsfaser är kalmark, röjningsskog, gallringsskog och slutavverkningsskog. Man anger normalt huggningsklassen med en bokstav och en siffra. Bokstaven står för utvecklingsfasen och siffran står för undergrupper inom klassen (Länk D: Skogsstyrelsen, 2015).

Ofta anger man skogens tillstånd i fem olika huggningsklasser. Men detta kan skilja sig i mellan olika företag hur många klasser de har och vad de har för namn. De som oftast används följer nedan:

Den första klassen är K som står för kalmark. Det finns två undergrupper, K1 som betyder att inga förnygringsåtgärder har gjorts och K2 som innebär att förnygringsåtgärder har gjorts men förnyringen är inte säkerställd.

Röjningsskog betecknas R och har två undergrupper R1 står för plantskog säkerställd förnygring lägre än 1,3 meter. R2 står för ungskog som är högre än 1,3 meter.

Gallringsskog betecknas G och har två undergrupper. G1 står för normal gallringsskog där slutavverkning inte bör ske med hänsyn till lägsta slutavverkningsålder. Mer än 50 % av träden i beståndet ska vara grövre än 10 centimeter i brösthöjd. Den andra undergruppen G2 är äldre gallringsskog som uppnått tillåten slutavverkningsålder fast nästa åtgärd är gallring.

S betyder Slutavverkning, d.v.s. skog som har uppnått **lägsta** slutavverkningsålder, det finns tre undergrupper. I gruppen S1 ingår skog som kan förnygringsavverkas men normalt föreslås ingen avverkning under planperioden. S2 står för skog som är mogen att förnygringsavverkas. Normalt

ger man förslag på avverkningsåtgärd inom planperioden. Skog som är mogen för slutavverkning men inte bör avverkas hamnar i gruppen S3.

Det finns också en grupp för Lågproducerande skog som betecknas E och har tre undergrupper. Denna grupp används inte så ofta, den är lite av en restgrupp när ingen annan passar in. I gruppen E1 ingår så kallad restskog det är skog som lämnats kvar efter avverkning eller som uppkommit på grund av skada. E2 är gles skog eller mark bevuxen med olämpligt trädslag. E3 brukar oftast vara hagmarksskog av gles karaktär (Södra, 2009).

Det anges alltid en ålder för det aktuella beståndet och då försöker man få en genomsnittsålder i beståndet. Vilket innebär att man anger en ålder som utgörs av det härskande skiktet träd i beståndet om det till exempel finns mycket träd i undervegetationen så tar man inte hänsyn till den (Länk D: Skogsstyrelsen, 2015).

Ståndortsindex är ett mått på hur bra det växer i beståndet. Man anger då en bokstav som står för vilket trädslag det gäller och sedan en siffra för hur höga träden förväntas bli efter 100 år (H100). Till exempel T24 efter 100 år ska tallarna vara 24 meter höga. Om det inte är H50 som för björk och några andra trädslag som till exempel gråal, asp och poppel. För dessa träd anger man alltså hur höga de är efter 50 år (Johansson m.fl., 2013).

Volymen i avdelningen och volymen per hektar i avdelningen anges i m³sk (Länk D: Skogsstyrelsen, 2015). En skogskubikmeter förkortat m³sk står för hela volymen med bark ovanför stubbskäret. Det är viktigt att reflektera över att det inte är samma sak som m³fub som är fast volym under bark för varje stock och m³to där man toppmåtar varje stock sen drar bort den överflödiga volymen. Det finns omräkningstal man kan använda sig av för att få volymen i en annan enhet (Länk E: Skogsstyrelsen, 2015).

Trädslagsfördelning anges för varje avdelning i tiondelar eller i procent(Länk D: Skogsstyrelsen, 2015).

Om man ska miljöcertifiera sitt skogsbruk måste det finnas med en målklassning i planen. Vad miljöcertifiering innebär tas upp längre ner i rapporten. Målklassar bestånd gör man för att peka ut om man satsar på produktions- eller naturmål i första hand.

PG är normalt den dominerande målklassen i en skogsbruksplan. PG står för produktion med generell miljöhänsyn.

Det finns ett kombinerat mål som heter PF och står för produktion med förstärkt miljöhänsyn. Man satsar framför allt på produktion men med mycket mer miljöhänsyn än vid målet PG.

Det starkaste naturvårdande målet är NO och står för naturvård orört. Vilket till exempel kan vara väldigt gammal skog med mycket död ved där man kan hitta mycket sällsynta insekter och svampar (Sveaskog, 2013).

NS står för naturvård skötsel, man får till exempel gå in och hugga för att skapa högre naturvärden. Exempel på sådana bestånd kan vara när granen håller på att ta över i en lövskog. Även om de två sistnämnda målklasserna står för naturvård så kan man ta bort det från produktionen av andra anledningar, till exempel för rekreation (Länk E: Skogsstyrelsen, 2015). Alla åtgärder som görs i NO och NS bestånd eller vid frånvaron av åtgärder är alltid syftet att skapa eller förstärka naturvård.

Det brukar finnas en sammanställningssida i en skogsbruksplan som visar bland annat åldersfördelning, åtgärdsförslag, trädslagsfördelningen, virkesförråd och tillväxt per år på den aktuella fastigheten.

Det mest förekommande sättet att göra en skogsbruksplan idag är att göra planen efter principen "Grön plan" som har varit standard sedan 1990-talet (Lindgren, 2012). Detta innebär att planen ska följa FSC och/eller PEFC standarder, vilket är två typer av miljöcertifiering som följs av de flesta aktörerna inom det svenska skogsbruket (Länk C: LRF Konsult, 2015).

FSC står för Forest Stewardship Council och det är en oberoende internationell medlemsorganisation. Genom deras certifierings system FSC verkar organisationen för ett miljöanpassat, socialt ansvarstagande och ekonomiskt livskraftigt nyttjande av världens skogar. De företag som följer FSC regler får märka sina produkter med FSC:s varumärke (FSC, 2013, 2014).

PEFC står för The Programme for the Endorsement of Forest Certifications. Det är en global fristående paraplyorganisation för utvärdering och ömsesidigt erkännande av nationella standarder som jobbar för ett uthålligt skogsbruk genom oberoende certifiering. Deras syfte är att utveckla ett skogsbruk som är uthålligt och har god balans mellan produktion, miljö och sociala intressen (PEFC, 2015).

Kriterier för dessa två standarder är bland annat att det ska finnas 4 olika målklasser i skogsbruksplanen som styr de åtgärder som ska göras. Av den produktiva skogsmarken på fastigheten ska 5 % av arealen sättas som NO och NS avdelningar där naturvärden ska vara prioriterade (Södra, 2013). Utöver dessa naturvårdsavsättningar ska 5 % av den friska och fuktiga skogsmarken bestå av lövdominerade bestånd (PEFC, 2010). Uppfylls inte detta krav så ska skogsbruket bedrivas på ett sådant sätt att detta uppnås under merparten av en omloppstid, detta krav gäller dock bara där lövet har naturliga förnygrings och tillväxtförutsättningar. Enligt FSC ska skogen skötas så att volymen vid förnygringsavverkning består av 10 % lövträd, inklusive kantzoner, av den friska och fuktiga skogsmarken (Södra, 2013).

Om man har en grön skogsbruksplan kan man certifiera sig enligt de två standarder som nämns ovan. De skogsägare som väljer att certifiera sig får vid försäljning av virke en premie per certifiering, är man dubbelcertifierad får man alltså extra betalt för två certifieringar. Premien får man på alla sortiment förutom bränslesortimenten (Länk G: Södra, 2015).

2.4 pcSKOG

pcSKOG är Sveriges mest sålda planläggningsprogram. Företaget grundades 1997, de var då Sveriges första leverantör av program för skogsbruksplaner. De har 7 stycken anställda med huvudkontor i Lund och ett lokalkontor i Rättvik. 2014 hade företaget en omsättning på ca 9 miljoner kronor. Det är ungefär över 1 000 företag som använder sig av pc skog och ca 7 000 enskilda skogsägare (Länk H: pcSKOG, 2015).

Grundpriset på programmet ligger på ca 5 200 kronor för varianten gård och upp till ca 18 500 kronor för varianten proffs. Det billigaste programmet är till för att användas av enskilda skogsägare för att kunna uppdatera sin egen plan. Proffsvarianten av programmet är till för de som producerar och säljer skogsbruksplaner. Uppdateringskostnader på dessa grundprogram kan tillkomma (Länk I: pcSKOG, 2015).

2.5 Skogsägarplan

Skogsägarplan är ett program för skogsbruksplaner som Södra skogsägarna, Norrskog, Norra skogsägarna och Mellanskog har bildat genom sin centrala organisation LRF skogsägarna i ett samarbete med SWECO. Programmet kallas även S-plan (Nolén, 2015).

Södra och Norrskog har utvecklat Skogsägarplan så att deras medlemmar kan se sin skogsbruksplan på webben. Södra har även skapat appen Skogsägare med hjälp av programmet så det blir möjligt för deras medlemmar att även ha skogsbruksplanen i mobilen (Länk J: Skogssverige, 2012). Det är bara skogsägarföreningarna och deras medlemmar som har tillgång till detta program. Även Mellanskog har numera webapplikationer och appar för skogsbruksplaner (Länk N: Mellanskog, 2015).

2.6 ePlan

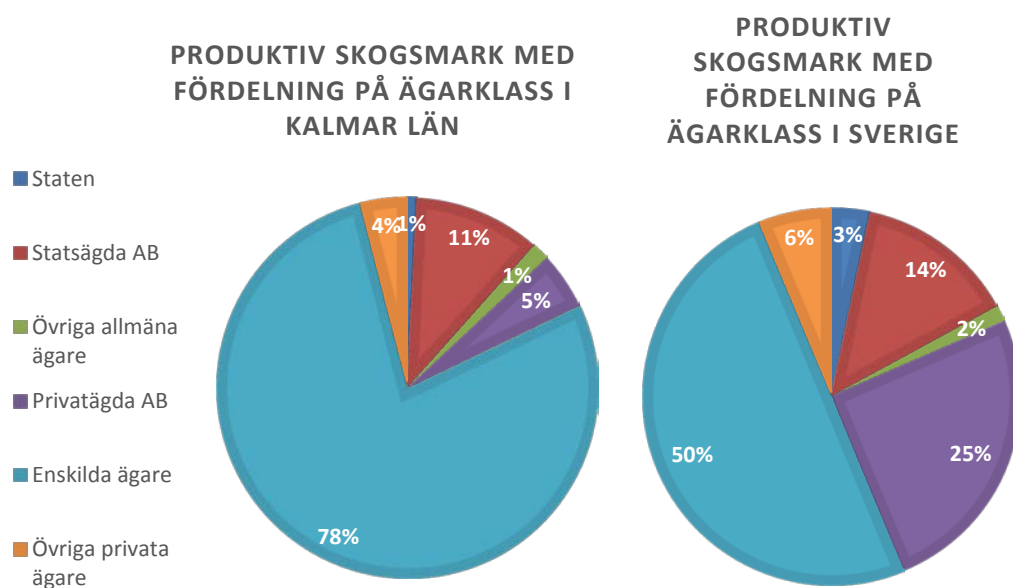
Programmet ePlan är ett nytt internetbaserat sätt att göra skogsbruksplan på. Det ägs av Svensk eSkog och är ett fristående företag helt utan ägarintressen från sågverk, industri eller skogsföreningar. De som har bildat företaget är en blandning mellan skogsägare, företagare och professionella skogsförvaltare (Länk L: eSkog, 2012)

För att få en ePlan så digitaliserar företaget in din skogsbruksplan i pappersformat. Den läggs upp så man kommer åt den från deras hemsida eller från en app. Sedan ska planen uppdateras allt eftersom man gör någon åtgärd i skogen, till exempel mätningar efter gallring. eSkog har även en tilläggstjänst så att skördaren kan skicka in uppgifterna med en aktuell GPS koordinat och avdelningen uppdaterar sig själv (Länk K: eSkog 2012). För att få sin plan digitaliserad kostar det ca 410 kr för en skogsägare med upp till 200 hektar. Detta är en fast engångsavgift, att redigera och ändra i sin plan kostar inget. Det tillkommer en kostnad utöver detta för att få beståndskartan digitaliserad (Länk M: eSkog, 2015)

2.7 Skogsägare

Hälften av Sveriges produktiva skogsmark ägs av privata skogsägare. I norra Sverige finns det mestadels bolagsägd skogsmark medan det i södra Sverige är mest privatägd skogsmark. Det innebär att de privata skogsägarna står för den största delen av virkesproduktion i Sverige eftersom det är bördigare skogsmark i södra Sverige än i norr (Svanstedt, 2012). Kalmar län är då ett bra exempel där finns det betydligt mycket mer enskilda skogsägare än genomsnittligt i Sverige som kan ses i Figur 3. Sveriges privata skogsägare levererar ungefär 60 % av landets totala skogsråvara till industrin (Skogsbarometern, 2014).

Enligt Skogsbarometern (2014) finns det 329 500 enskilda skogsägare i Sverige, av dessa är 38 % kvinnor och 62 % är män. De äger tillsammans sammanlagt knappt 12 miljoner hektar skogsmark i Sverige. Denna skogsmark är fördelad på ca 237 600 brukningsenheter. För att räknas som skogsägare måste man äga minst en hektar produktiv skogsmark.

Figur 3. Produktiv skogsmark med fördelning på ägarklass i Kalmar län och i Sverige (Skogsbarometern, 2014).

I Kalmar län finns det ca 11 500 enskilda skogsägare och ca 9 070 brukningsenheter. Som brukningsenhet räknas produktiv skogsmark som ägs av samma ägare inom en och samma kommun. Av dessa brukningsenheter är 2 360 utboägda, 900 delvis utboägda och 5 800 är närboägda. En brukningsenhet blir utboägd när samtliga ägare bor i en annan kommun än där brukningsenheten är belägen och närboägd om alla ägare bor i samma kommun som brukningsenheten. Om brukningsenheten är delvis utboägd så bor minst en ägare i en annan kommun.

I Kalmar län är den genomsnittliga brukningsenheten ca 62 hektar medan snittet för Sverige ligger på ca 48 hektar per brukningsenhet. Det finns 566 000 hektar produktiv skogsmark i Kalmar län vilket gör att det ligger över genomsnittet för län i Sverige vilket ligger på ca 534 100 hektar (Skogsstyrelsen, 2014).

2.8 Syfte

Huvudsyftet med denna undersökning är att belysa följande frågeställningar:

- Om skogsägaren är nöjd med sin skogsbruksplan.
- Varför man inte har gjort en ny skogsbruksplan.
- Vad man anser som skogsägare tycker är det mest intressanta resultatet i skogsbruksplanen.
- Om det finns intresse för mer individuellt anpassande skogsbruksplaner.

En hypotes som ska prövas i undersökningen är om det finns något intresse för mer individuellt anpassade skogsbruksplaner. Det är då tänkt att skogsägare ska få vara med i planeringen mer och bestämma, exempelvis vad man vill ha med i planen och om något ska vara mer prioriterat eller mer detaljerat.

3. MATERIAL OCH METODER

3.1 Postenkät

Jag har använt mig av en postenkät som undersökningsmetod. Postenkäten var mest lämplig eftersom jag skulle skicka ut till ett stort antal skogsägare. Det viktiga vid framställandet av en postenkät är att formulera frågorna på ett bra sätt. Jag har därför läst boken *Enkäten i praktiken -En handbok i enkätmetodik* (Ejlertsson, 2005) för att förstå hur man på bästa sätt ska utforma en enkät. Det är viktigt att anpassa frågorna efter målgruppen man vänder sig till, vilket är väldigt svårt eftersom det blir en väldig bredd på målgruppen. Därför har jag försökt vara väldigt tydlig i frågorna. Ett fåtal frågor jag hade tänkte ta med fick jag istället ta bort ur enkäten för de blev för komplicerade.

För att få in mycket svar så kan man locka med något stod det i boken. Man bör locka med något som får personer som är intresserade av frågorna att svara. Jag har därför lottat ut en ny skogsbruksplan till 50 % rabatt till en skogsägare. Utöver det får de svarande rabatt på en ny skogsbruksplan i framtiden om intresse finns för det. De som svarar får också chansen att vinna en trisslott, totalt kommer det lottas ut 20 trisslotter.

Enkäten skickades ut i mitten på februari. Jag ville inte skicka ut den i december för då har folk fullt upp med annat. Det stod även i boken *Enkäten i praktiken* att december är den enda månaden på året då man inte ska skicka ut en enkät. Enkäten ska heller inte skickas ut under ledigheter t.ex. sportlov då folk kan vara iväg och resa.

Med enkäten skickades ett följebrev som förklarar vad enkäten handlar om och varför den skickas ut. Jag berättade också vem jag är och vart jag kommer ifrån. Innan enkäten har skickats ut har den testats på familj och vänner som är olika typer av skogsägare. Den har också testats på LRF Konsults kontor i Oskarshamn. Jag har även diskuterat frågorna och utformningen med Mattias Johansson som är skogsmästare på kontoret i Oskarshamn och mestadels jobbar med skogsbruksplaner.

3.2 Urval

Enkäten har skickats ut till fastigheter som är större än 20 hektar, begränsningen satts eftersom det inte fanns några fastigheter i urvalet som var mindre. Jag har skickat ut till skogsägare som har varit i kontakt med LRF Konsult och en skogsbruksplan har varit inblandad. För att hitta lämpliga fastigheter har jag använt mig av LRFs Konsults lager av gamla skogsbruksplaner. Lagret av gamla skogsbruksplan består både av skötselplaner och skogsbruksplaner inför värdering och försäljning. Det gör att de nuvarande ägarna kanske inte har haft

så stor kontakt med skogsbruksplanen eller kanske inte ens sett den för fastigheten kan ha bytt ägare t.ex. Jag har då öppnat upp skogsbruksplanerna i pc SKOG och sedan sökt och jämfört efter fastigheterna i Se Sverige som är Metrias kartprogram. De fastigheter jag hittade aktuell fastighetsbeteckning för beställde sedan LRF Konsult ägaruppgifter för så enkäterna skulle komma rätt. Enkäten skickas ut till skogsägare som äger en fastighet som ligger i Kalmar län. Skogsägaren ska också vara skriven i Sverige. Efter sorteringen av fastigheterna efter de kriterier som nämnts så blev det 330 fastigheter kvar som enkäten skickades ut till.

3.3 Arbetsbok i Excel

En arbetsbok i Excel skapades innan jag skickade ut enkäten. Detta för att när svaren kommer in ska det vara enkelt att lägga in dessa i arbetsboken i en kolumn för varje svar. Det blir då enkelt att sortera i resultaten för att sedan sammanställa dessa till tabeller, diagram och göra beräkningar. När man ställer upp det i kolumner blir det också väldigt enkelt att se samband mellan olika grupper till exempel.

3.4 Kvantitativ metod

Jag valde att använda mig av en kvantitativ metod för att samla in svar till undersökningen. Valet beror på att enkäten ska skickas ut till 330 markägare, så det skulle bli för arbetskrävande om jag till exempel skulle hållit intervjuer med alla. Det gör att användandet av en kvalitativ metod var uteslutet direkt när jag förstod att det skulle bli så stort antal markägare med i undersökningen.

3.5 Utskicket

Av 330 utskick fick jag tillbaka ett brev i retur som var fel adressat på så 329 brev kom fram. Det är väldigt få som har ringt mig och haft frågor om enkäten. De frågor jag har fått har då varit hur många hektar de ska skriva med om de äger flera gårdar. Det var också en som ringde och frågade om dennes partner kunde fylla i enkäten för det var den personen som skötte skogen. Jag har fått ett mail där man undrade om jag kunde skicka enkäten till en annan person för denna hade nyligen tagit över fastigheten så denne hade ingen kunskap om ämnet ännu.

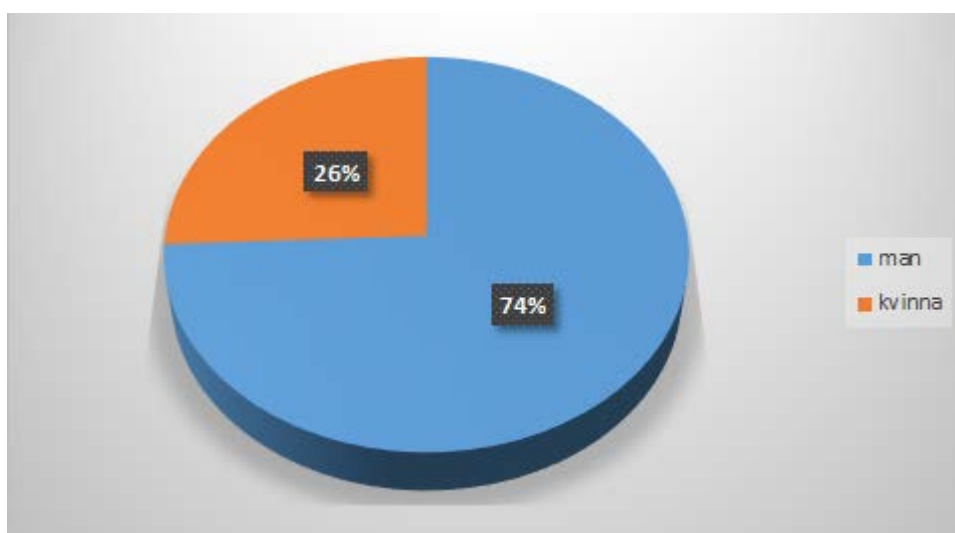
Enkäten skickades ut i mitten av februari och de fick då tre veckor på sig att svara. Jag skickade sedan ut en påminnelse efter tre veckor till de som inte svarat. Den fick sedan vara ute för svar i ca tre veckor. Det har varit förvånansvärt lite frågor och folk som har hört av sig om enkäten mot vad jag trodde det skulle bli.

4. RESULTAT

Det skickades ut enkäter till 329 skogsägare. Efter första utskicket så kom det tillbaka 150 enkäter. Det skickades sedan ut en påminnelse till de som inte hade svarat och inkom ytterligare 34 enkäter. Sammanfattningsvis med de båda utskicken så kom det tillbaka 184 enkäter. Det innebär att det var sammanlagt 56 procent som svarade på enkäten.

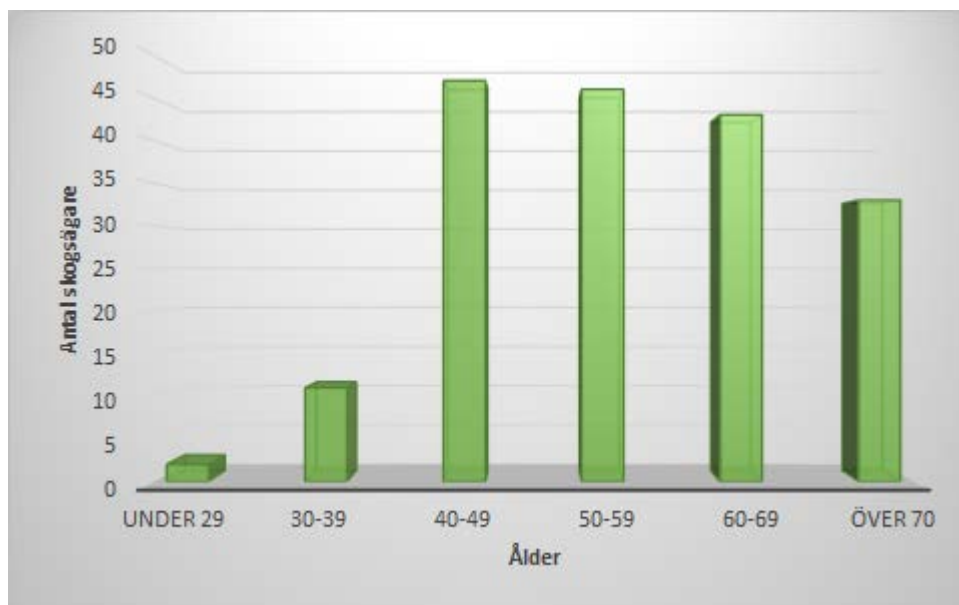
4.1 Hur ser skogsägarkåren ut

Könsfördelningen hamnade slutligen på 74 procent manliga skogsägare och 26 procent kvinnliga skogsägare för de svarande. I Sverige är den procentuella könsfördelningen för skogsägare 38 procent kvinnor och 62 procent män.

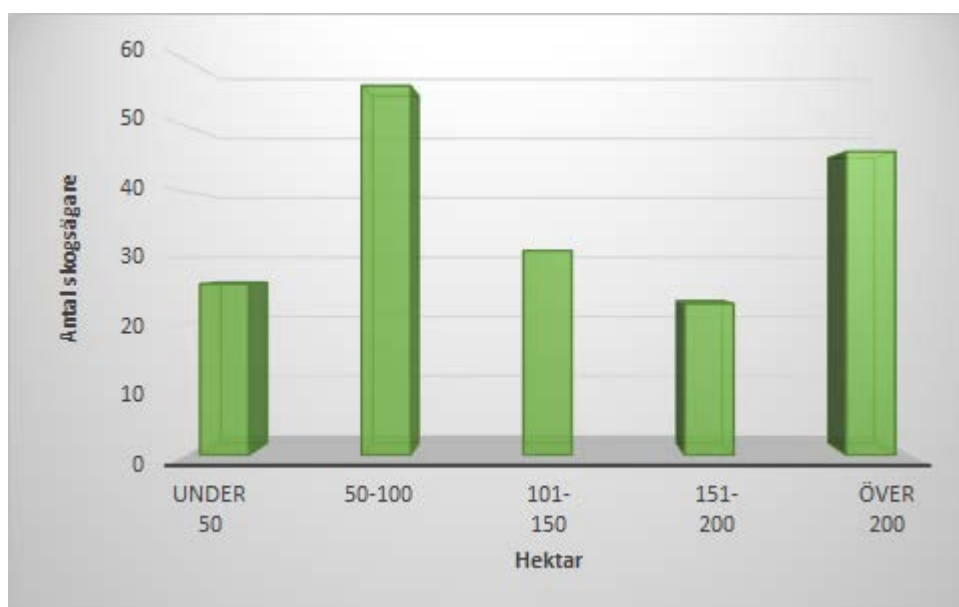
Figur 4. Här kan man se hur könsfördelningen såg ut för skogsägarna som svarade.

Efter den första frågan kom en följdfråga gällande ålder på den svarande. Svartalternativen bestod av sex stycken åldersintervall, se vilka i Figur 5. Medelåldern för de svarande var hög. Det var endast två skogsägare (1 procent) som var under 29 år och 11 stycken (7 procent) som var 30-39 år. 136 skogsägare var 40-69 år gamla, vilket motsvarar 80 procent. Det var 33 stycken svaranden som var över 70 år, motsvarande 20 procent. Flest skogsägare var 40-49 år gamla, vilket var 47 stycken (28 procent). 50-59 år var det 46 skogsägare som var, vilket motsvarar 27 procent. Det var 43 skogsägare som var 60-69 år gamla, vilket motsvarar 25 procent.

Figur 5. Åldersfördelningen för de svarande skogsägarna i Kalmar län, de hade sex olika alternativ att välja på.

Den övervägande delen av de som har svarat innehar över 100 ha produktiv skogsmark, vilket man kan se i Figur 6. Det var 56 stycken av skogsägarna (31 procent) som svarade att de äger mellan 50-100 hektar produktiv skogsmark, alltså svarade flest det. Det var 46 stycken av skogsägarna (25 procent) som ägde över 200 hektar. Det var 31 stycken skogsägare (17 procent) som ägde 101-150 hektar produktiv skogsmark. 26 stycken av skogsägarna (14 procent) som ägde under 50 hektar produktiv skogsmark. Minst antal skogsägare var det som ägde 151-200 hektar produktiv skogsmark, 23 skogsägare (13 procent) valde det alternativet.

Figur 6. Fördelning över hur mycket produktiv skogsmark skogsägarnas fastigheter består av.

De flesta skogsägarna var ensamma ägare på sin fastighet, vilket var 51 procent. Det var 37 procent som ägde sin fastighet med en person till och 5 procent där

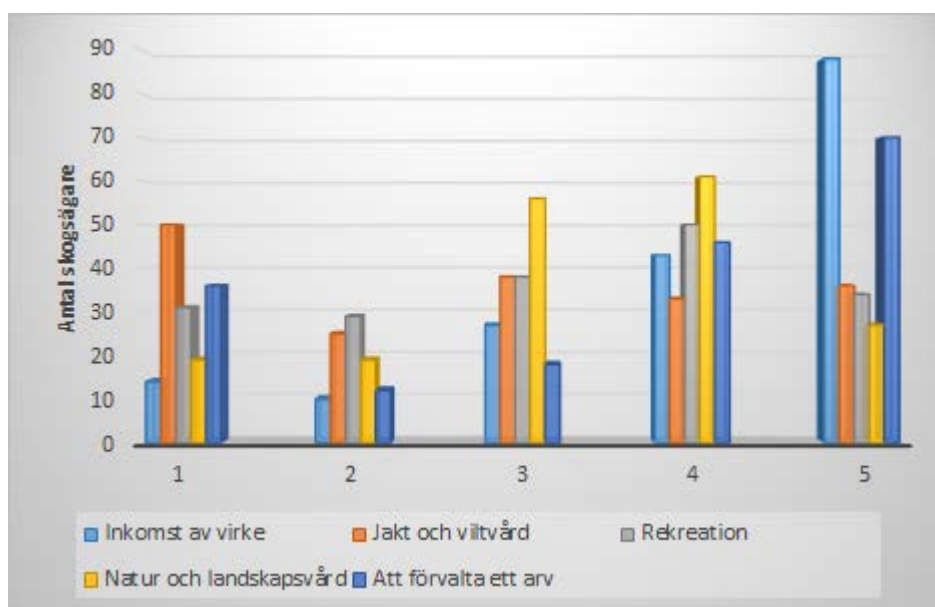
det fanns 3 delägare i fastigheten. Det var 13 stycken skogsägare som angav i enkäten att de var över tre delägare i fastigheten, vilket man kan se i Tabell 1 nedan.

Tabell 1. Hur många ägare det var i fastigheterna som skogsägarna ägde.

Antal ägare	Antal svar	Procent
1	93	51%
2	68	37%
3	9	5%
Över 3	13	7%
Antal svarande:	183	

4.2 Skogsägarnas mål med sitt ägande

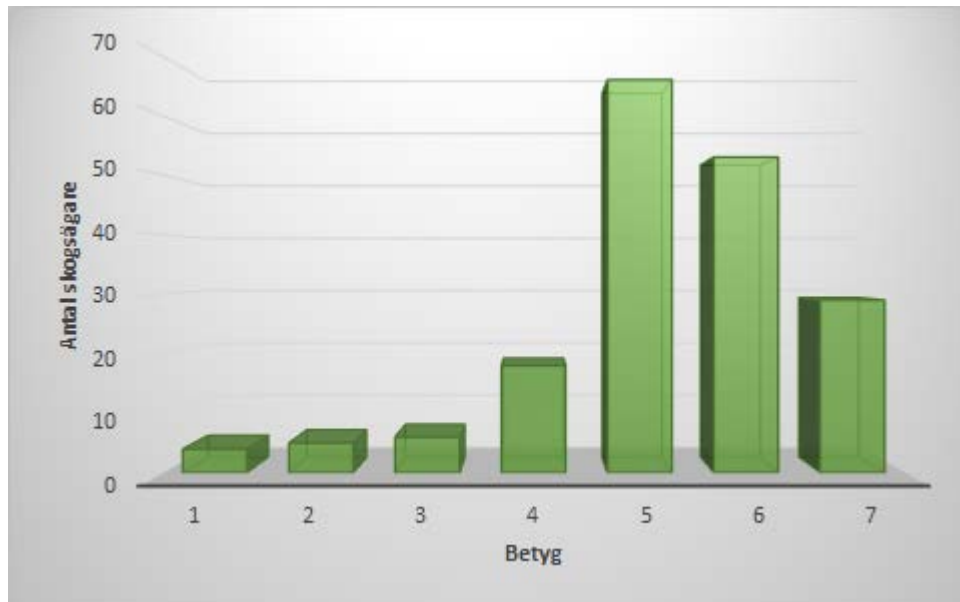
Vad skogsägare har för mål med sitt ägande är en väldigt intressant fråga som påverkar helt hur man sköter sin fastighet. Det skogsägarna tycker är det viktigaste målet med sitt ägande är "inkomst av virke" som fick medelpoängen 4.0. Det mål skogsägarna värderade lägst "jakt och viltvård" fick medelpoängen 2.9. För "rekreation" blev medelpoängen 3.1, för "Natur och landskapsvård" blev medelpoängen 3.3 och den näst högsta poängen fick "att förvalta ett arv" som blev 3.6. Skogsägarna fick sätta samma poäng på flera mål. Ofta sattes de högsta poängen på några och de lägsta poängen på något mål. Det blev därigenom enkelt att avläsa vad huvudmålen var.

Figur 7. Vad skogsägarna har för mål med sitt skogsägande, där 1 inte är viktigt och 5 är mycket viktigt.

Skogsägarnas värdering av hur bra skogsbruksplanen följer deras mål fick ett väldigt samlat svar som man kan se i Figur 8 nedan. Medelvärdet blev 5.28 för hur skogsägarna tycker skogsbruksplanen följer deras mål med ägandet. Standardavvikelsen blev 1.30 för frågan. Det var flest skogsägare 66 stycken,

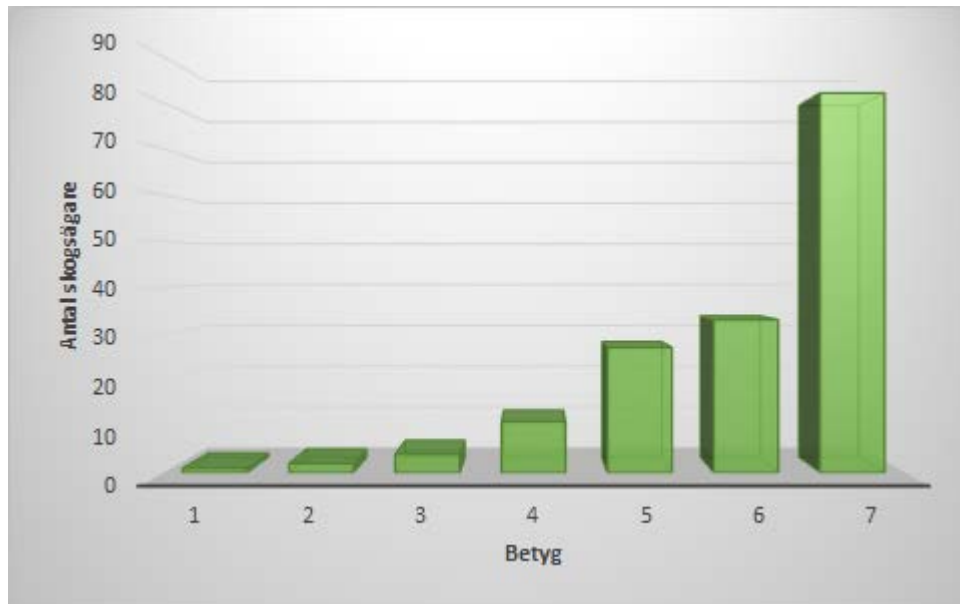
alltså 36 procent som satt betyget 5. Betyget 3 och neråt var det 15 skogsägare (8 procent) som svarade. Det var 18 skogsägare (10 procent) som satt betyget 4. Betyget 6 var det 53 skogsägare (29 procent) som svarade för hur bra skogsbruksplanen följer deras mål med skogsägandet. Det var näst flest skogsägare som valde betyget 6. Det var 29 skogsägare (16 procent) som valde betyget 7.

Figur 8. Skogsägarnas värdering av om skogsbruksplanen följer deras mål med skogsägandet, 1 är inte alls och 7 är mycket bra.

4.3 Kontakten med planläggaren

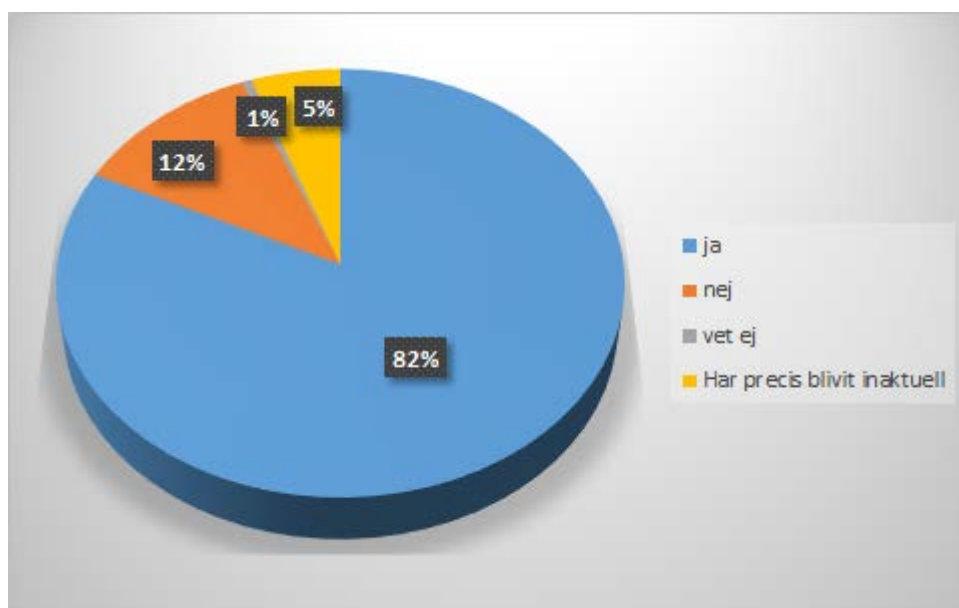
De flesta av skogsägarna ville ha ett samtal med planläggaren inför genomförandet av en skogsbruksplan. Medelpoängen för frågan blev 6,05 och standardavvikelsen blev 1,47. Eftersom medelpoängen är så hög kan man konstatera att majoriteten har svarat att de är positiva till ett samtal före planläggningens genomförande. Det är bara 7 stycken personer av 160 som har valt alternativet 3 och nedåt vilket innebär att de är negativa till samtal som syns i Figur 9 nedan. Det är 82 stycken skogsägare som har valt 7, det högsta betyget. Vilket innebär att 51 procent av de svarande tycker det är mycket bra med ett samtal med planläggaren inför planläggningens genomförande. Det är 89 procent av skogsägarna som har satt poängen 5 eller högre vilket innebär att de är positiva till ett samtal med planläggaren.

Figur 9. Om skogsägarna tycker det är bra eller dåligt med ett samtal med planläggaren inför planläggningens genomförande, 1 är dåligt och 7 är mycket bra.

4.4 Skogsbruksplanen

Av de skogsägare som svarat på enkäten hade 82 procent en aktuell skogsbruksplan. Det var 6 procent som hade en skogsbruksplan som precis blivit inaktuell. Det var endast 1 procent som svarade att de inte visste om de har en aktuell skogsbruksplan. De resterande 12 procenten svarade att de inte hade någon aktuell skogsbruksplan som man kan se i Figur 10 nedan. De som svarade nej fick då en följdfråga gällande varför de inte hade en aktuell skogsbruksplan.

Figur 10. Hur många procent av skogsägarna som har en aktuell skogsbruksplan.

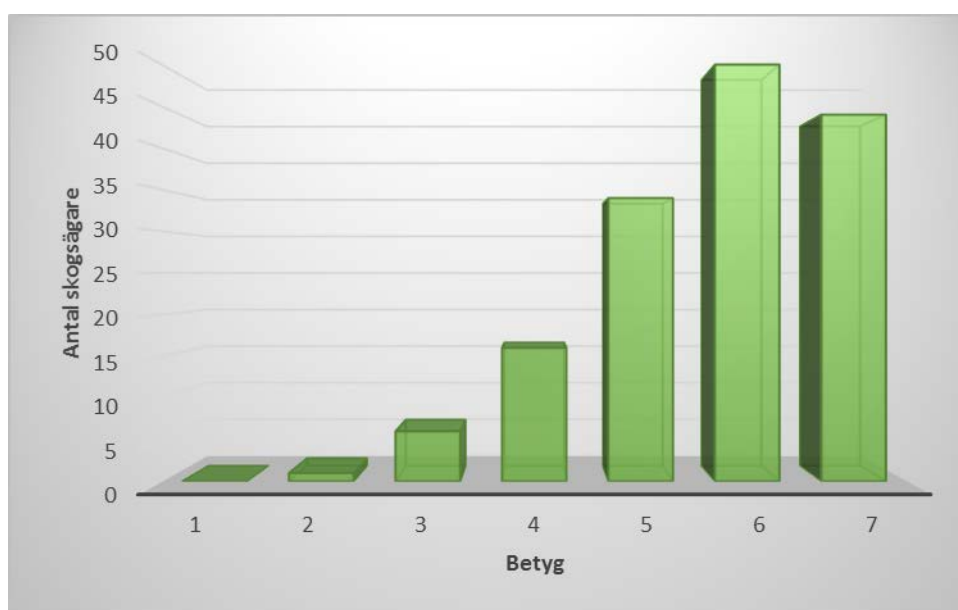
De flesta som inte hade en aktuell skogsbruksplan hade nyligen beställt en plan eller skulle få den nya skogsbruksplanen när som helst. Det var 10 stycken

skogsägare som svarade det av totalt 24 stycken eller 42 procent som man kan se i Tabell 1 nedan. De som svarade att de hade beställt/klar under närmsta året hade då skrivit det i kommentarsfältet som fanns för frågan eftersom det inte fanns ett sådant alternativ. Det var 7 stycken skogsägare som inte tyckte de behövde en skogsbruksplan för de kan skogen tillräckligt bra. Det var 4 skogsägare som svarade att skogsbruksplanen är en för stor kostnad och därför har de inte gjort någon ny. Det var bara 2 stycken personer som svarade att de inte är certifierade enligt FSC eller PEFC och är därför inte tvungna att ha en skogsbruksplan. Det var bara en person som svarade känner inget behov av en skogsbruksplan.

Tabell 2. Svar på varför skogsägarna inte hade en aktuell skogsbruksplan.

<i>Alternativ</i>	<i>Antal</i>	<i>Procent</i>
Skogsbruksplanen är en för stor kostnad	4	17%
Kan skogen tillräckligt bra	7	29%
Är inte certifierad enligt FSC eller PEFC	2	8%
Känner inget behov av	1	4%
Beställt/klar under närmsta året.	10	42%
Antal svarande:	24	

Medelpoängen för hur nöjda skogsägarna är med sin skogsbruksplan blev 5,71. Standardavvikelsen för frågan blev 1,23. Det är väldigt få som är missnöjda med sin skogsbruksplan. Det är bara 7 stycken skogsägare som har satt betyget 3 eller lägre och 16 skogsägare som satt betyget 4. De flesta har satt högre betyg än 4, vilket man kan se i Figur 11 nedan. Man skulle kunna säga att det är 85 procent av skogsägarna som är nöjda med sin skogsbruksplan, det är alltså de som satt betyget 5 eller högre.

Figur 11. Visar om skogsägarna är nöjda med sin skogsbruksplan överlag, där 1 är inte alls och 7 är mycket bra.

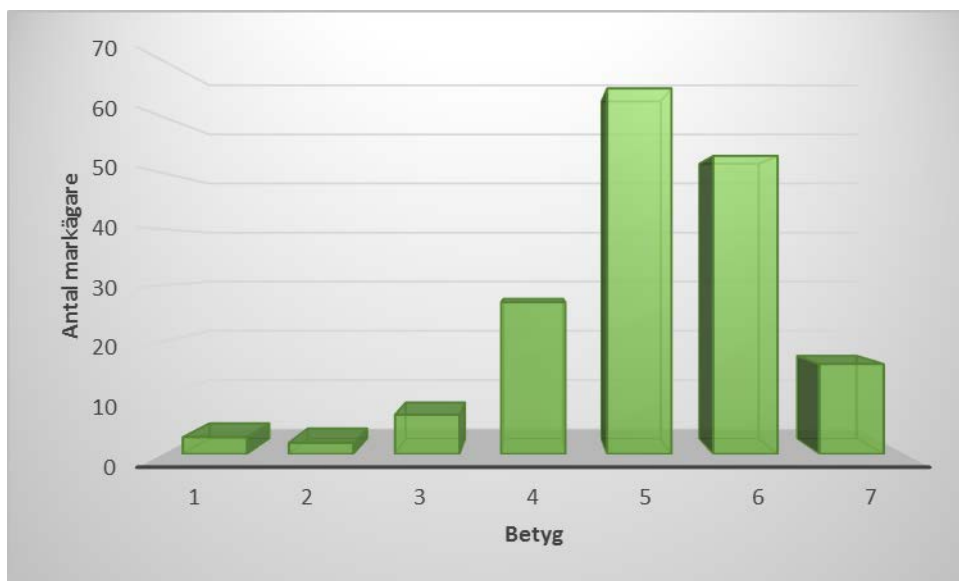
De flesta skogsägarna 70 stycken eller 42 procent tycker att "åtgärdsförslaget" är det mest intressanta/viktiga i en skogsbruksplan. 33 stycken av skogsägarna, 21 procent tyckte att det mest intressanta/viktiga var "avdelningsbeskrivningen". Att "virkesförrådet" är det mest intressanta/viktiga svarade 21 skogsägare eller 14 procent. Det var 18 stycken personer (12 procent) som svarade att "skogsbrukskartan" är det mest intressanta/viktiga. De båda alternativen "bonitet" och "sammanställningssidorna" omfattade 3 procent var, vilket var 4 respektive 5 skogsägare som svarade. Det minst intressanta/viktiga i en skogsbruksplan tyckte skogsägarna var "fastighetsbeskrivningen", det var bara 3 stycken som svarade, vilket motsvarar 2 procent.

Tabell 3. Vad skogsägarna tycker är mest intressant/viktigt i en skogsbruksplan.

<i>Alternativ</i>	<i>Antal</i>	<i>Procent</i>
Åtgärdsförslaget	70	45%
Bonitet	4	3%
Virkesförrådet	21	14%
Fastighetsbeskrivningen	3	2%
Avdelningsbeskrivning	33	21%
Skogsbruksplanskartan	18	12%
Sammanställnings sidorna	5	3%
Antal svarande:	154	

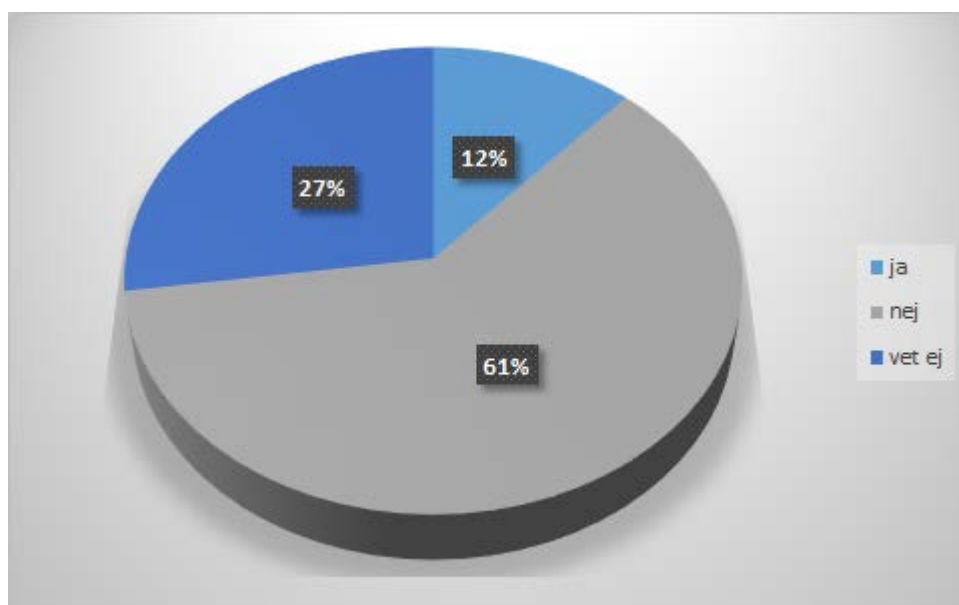
4.5 Anpassning av skogsbruksplanen

Det frågades i enkäten om skogsägarna är nöjda med precisionen för volymsuppgifterna per avdelning. Medelpoängen för frågan blev 5,16 som man kan se i Figur 12 nedan. Standardavvikelsen för frågan blev 1,22 de flesta svarande tycker alltså att precisionen för volymsuppgifterna per avdelning är bra. Det var 12 stycken skogsägare eller 7 procent av de som ringade in alternativ 3 eller lägre. Det var 27 stycken skogsägare eller 16 procent som ringade in alternativ 4. Betyget 5 var det 65 skogsägare (38 procent) som valde, alltså hade högst procent andel. Det var 53 skogsägare (31 procent) som valde betyget 6. Betyget 7 valde 16 skogsägare eller 9 procent.

Figur 12. Visar om skogsägarna är nöjda med precisionen för volymsuppgifterna per avdelning, där 1 är inte alls och 7 mycket bra.

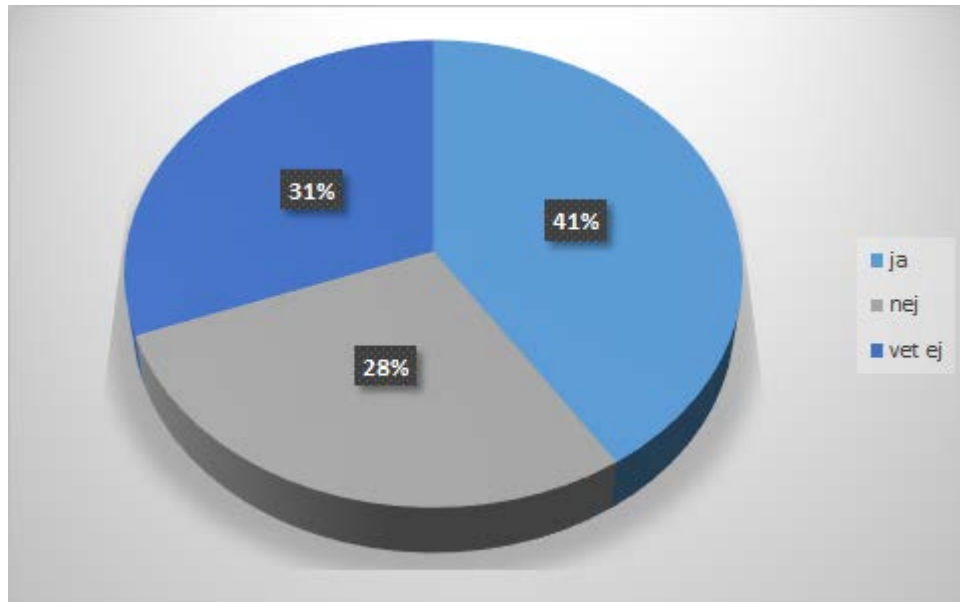
Det ställdes en fråga om skogsägarna var nöjda med precisionen för volymsuppgifterna per avdelning. Det frågades då om skogsägarna skulle kunna tänka sig att betala mer för skogsbruksplanen om den skulle ha större precision för volymsuppgifterna per avdelning. Det var 61 procent av skogsägarna som svarade att de inte skulle kunna tänka sig att betala mer för precision av volymsuppgifterna. Nästan en tredjedel eller 27 procent av skogsägarna svarade att de skulle kunna tänka sig att betala mer för skogsbruksplanen om den hade större precision för volymsuppgifterna per avdelning. Av de svarande var det 12 procent som ringande in alternativet vet inte som man kan se i Figur 13 nedan.

Figur 13. Visar om skogsägarna skulle kunna tänka sig att betala mer för en skogsbruksplan om den hade större precision för volymsuppgifterna per avdelning.

Om skogsägarna var intresserade av en mer individuellt anpassad skogsbruksplan kan man se i Figur 14 nedan. Det var 41 procent av skogsägarna som svarade att

de skulle vara intresserad av en mer individuellt anpassad skogsbruksplan. Det var 31 procent av skogsägarna som svarade att de vet inte om de är intresserade av en mer individuellt anpassa skogsbruksplan. Nej svarade 28 procent av skogsägarna på frågan.

Figur 14. Hur många av skogsägarna som skulle vara intresserade av en mer individuellt anpassad skogsbruksplan.

5. DISKUSSION

Det blev en förvånansvärt bra svarsfrekvens för enkäten. Jag tror att det beror på flera orsaker. En är ju självklart att de svarande kunde vinna trisslotter, det lockar ju alltid. En skogsägare kunde även vinna en helt ny skogsbruksplan till halva priset. Jag skickade ut enkäten i mitten på februari sen fick den vara ute i tre veckor. Sedan skickade jag ut en påminnelse som också var ute för svar i tre veckor. Detta att enkäten har varit ute hos de svarande under en så lång tid tror jag har bidragit till att jag har fått så bra svarsresultat.

Den första frågan som ställdes var om man var man eller kvinna. Som väntat så var det övervägande manliga skogsägare som svarade för det är så skogsägarkåren ser ut i genomsnitt i Sverige. I jämförelse med det svenska genomsnittet så var det mindre kvinnor som var representerade i undersökningen, vad det beror på vet jag inte.

Åldersfördelningen för skogsägarna blev väldigt hög vilket överensstämmer med andra undersökningar som också visar att medelåldern bland skogsägare är väldigt hög. Det var endast 2 skogsägare som var under 29 år. Om jag hade gjort om undersökningen så skulle jag istället ha haft ett åldersalternativ för 39 år och yngre eftersom det var så få unga. Varför åldersfördelning ser ut så här beror nog mycket på att yngre idag inte har så stort intresse av att äga skog. Den äldre generationen vet ofta inte vad de ska göra med sin fastighet och har den därför kvar väldigt länge.

Med de höga priserna som har blivit på skogsfastigheter idag så är det också väldigt svårt för en yngre person att köpa en fastighet. De som är äldre har ju oftast mer att sätta i säkerhet till lån vid köp av skogsfastighet t.ex. hus eller annan fastighet. Yngre personer blir det ofta dyrare för eftersom de har mindre att sätta i säkerhet. Den vanligaste köparen av en skogsfastighet är idag den som redan äger någon mer skogsfastighet. Jag insåg under sammanställningen att det inte fanns något svarsalternativ för de som var 30 år eller 70 år. Det fanns några enkäter de hade ringat in alternativen på båda sidor om de åldrarna, de har då hamnat i den äldre gruppen i sammanställningen.

Det var förvånansvärt många som ägde över 200 hektar produktiv skogsmark. Snittet för hur mycket produktiv skogsmark skogsägarna ägde blev över 100 hektar. Detta skulle kunna ha att göra med att när man äger mycket skogsmark finns det eventuellt mer intresse av att hålla sig insatt i skogen. Eventuellt gör det också att intresset hos den ägargruppen att svara på en sådan här enkät är större.

En anledning till att storleksfördelningen för medelfastigheten blev så hög kan vara att jag inte skickade ut enkäten till fastigheter som var mindre än 20 hektar. Om man kollar på genomsnittet för Kalmar län enligt Skogsstatistiska årsboken 2014 så ligger genomsnittet på 62 hektar per brukningsenhet. Genomsnittet i

den här undersökningen blev alltså något högre än om man jämför med Skogsstatistiska årsboken 2014. Observera då att en skogsägare kan äga flera brukningsenheter så det kan göra att snittet blir högre eftersom de har svarat hur mycket produktiv skogsmark de äger.

På frågan om vad skogsägarna hade för mål med sitt ägande kunde de sätta samma siffra på flera mål. Anledningen till det är att när jag testade enkäten tyckte många att det var svårt att rangordna målen. Det är vanligt förekommande att skogsägare inte vet vad de har för mål med sitt ägande så det var en komplicerad fråga.

Vad skogsägarna har för mål med sin fastighet varierade väldigt mycket. Det är bland de viktigaste frågorna att ta reda på när man ska göra en skogsbruksplan. Om man inte gör de så passar inte planen just den skogsägaren. Man kan se tydligt på målen att jakt och viltvård och att förvalta ett arv är antingen mycket viktigt eller inte alls viktigt. För jakt och viltvårdsmålet har man antagligen fyllt i en hög poäng om man är jaktintresserad och en låg poäng om man inte är det. Om markägaren har satt en lägre poäng kan det eventuellt innebära att man upplåter jakten till någon annan. Att man har satt en hög poäng på att förvalta ett arv hänger förmodligen ihop med att man ärvt fastigheten. Om man däremot har satt en låg poäng på att förvalta ett arv så har man troligtvis köpt fastigheten. Det som är förvånande med skogsägarnas mål är att inkomst av virke fick den högsta medelpoängen. I andra undersökningar kan man se att inkomst av virke har fått den sämsta medelpoängen.

Det verkar vara förhållandevis många som inte tycker att skogsbruksplanen följer deras mål med ägandet. De som har svarat 5 är troligtvis lite nöjda men inte helt, och detta är det alternativ som flest har valt. Något som man kan se i andra undersökningar är att skogsägare generellt inte är nöjda med utformningen av sin skogsbruksplan. Ofta beror det på att ingen vid planläggningen har frågat hur de vill sköta just sin skog. I den här enkätundersökningen tycker dock många skogsägare att skogsbruksplanen följer deras mål med ägandet.

De flesta skogsägarna vill att planläggaren ska ha ett samtal innan planläggningens genomförande. Då bör planläggaren passa på att fråga vad skogsägaren har för mål med sitt ägande. Det gör kanske inte planläggare alltid eftersom inte alla skogsägare tyckte att skogsbruksplanen följer deras mål med ägandet.

Det var 82 procent av skogsägarna som hade en aktuell skogsbruksplan. Det var några stycken skogsägare som skrev att de precis hade fått sin nya skogsbruksplan. Skogsägare verkar inte vänta med att göra en ny uppdaterad skogsbruksplan när den gamla gått ut. Det var bara en skogsägare som svarade att den inte visste om den hade en aktuell skogsbruksplan. Förmodligen har alltså skogsägarna bra koll på vad en skogsbruksplan är och varför man ska ha den.

För de skogsägare som inte hade en aktuell skogsbruksplan var den vanligaste anledningen att de hade beställt en ny men inte fått den än. Jag skulle haft ett sådant alternativ i enkäten för alla som svarat det har skrivit det i kommentarerna.

Skogsägare tycker det mest intressanta i en skogsbruksplan är åtgärdsförslaget. Vilket är bra, för enligt mig är det att veta hur man ska sköta skogen som är huvudorsaken till varför man ska göra en skogsbruksplan. Även om det är bra att man är insatt och vet hur man vill sköta skogen så kan det vara bra att få höra någon annans åsikter. Skogsägarna tyckte även att avdelningsbeskrivningen var viktig och de beror nog på att där kan man få en bild över hur skogen ser ut utan att behöva gå ut i den. Virkesförrådet tyckte även många var intressant/viktigt i en skogsbruksplan. Detta hänger antagligen ihop med att vid försäljning av skogsfastigheter så är det oftast fastighetens virkesförråd som avgör priset för fastigheten.

De flesta skogsägarna var nöjda med precisionen för volymsuppgifterna per avdelning. Det var förvånansvärt stor majoritet skogsägare som var nöjda. Det brukar annars vara det som skogsägare påpekar mest att det inte stämmer.

Det finns en kategori av skogsägare som är villiga att betala mer för sin skogsbruksplan om den har större precision för volymsuppgifterna per avdelning. Den största delen av skogsägarna vill inte betala mer för sin skogsbruksplan för bättre precision. Det intressanta är ändå att det finns de som vill betala mer för en större precision för volymsuppgifterna, det finns även andra undersökningar som visar just det. Detta med högre precision är väldigt ovanligt idag att det går att beställa i samband med upprättandet av en ny skogsbruksplan.

Vad individuellt anpassade skogsbruksplaner är det kanske inte alla skogsägare som har koll på, därav svarade många vet inte på den frågan. Jag hade från början tänkt att den frågan skulle vara större. Skogsägarna skulle då få kryssa i om de var intresserade av olika upplägg för en skogsbruksplan. Jag fick ta bort den frågan efter att den testats på olika personer. De tyckte att den var för stor och för komplicerad att svara på tyvärr.

Den största delen av skogsägare vill ha mer individuellt anpassade skogsbruksplaner. Även tidigare gjorda undersökningar visar att så är fallet. Skogsägare har idag väldigt olika mål som man kan se i de andra frågorna. Det gör att de också vill ha sin skogsbruksplan utformad efter dessa mål. 31 procent av skogsägarna svarade vet ej på om de är intresserade av mer individuellt anpassade skogsbruksplaner. Det är troligtvis så att alla inte förstår vad mer individuellt anpassade skogsbruksplaner innebär, detta är något man får ta hänsyn till när man granskar resultatet.

Anledningen till att inte alla svarande hade svarat på alla frågor beror på att det var ca 20 stycken personer som glömde baksidan på ett papper. De glömde alltså hela andra sidan av enkäten. Sedan var det ett fåtal personer som inte svarade

på alla frågor för att de inte förstod eller inte hade kunskapen för att svara på just den frågan. På påminnelsen som skickades ut så skrev jag därför dit vänd sida längst ner, då var det ingen som glömde andra sidan.

6. SAMMANFATTNING

En enkätundersökning har gjorts i Kalmar län om skogsbruksplaner. Denna enkät har gjorts för att se vad skogsägare tycker om sina skogsbruksplaner och vad de tycker om skogsbruksplaner allmänt. Enkätundersökningen har gjorts i samarbete med LRF Konsult.

Enkäten har skickats ut i form av en postenkät. Första enkätutskicket gjordes i mitten på februari och sedan skickades en påminnelse ut. Det har skickats ut 330 enkäter och fick tillbaka svar från 56 procent.

Medelfastigheten skogsägarna ägde var större än genomsnittet i Sverige. Medelfastigheten för de svarande var lite större än 100 hektar. Skogsägarnas mål med sitt skogsägande varierade väldigt mycket. Det mål som skogsägare värderade högst var inkomst av virke. Det mål som skogsägarna värderade lägst var jakt och viltvård.

Överlag var skogsägarna nöjda med sina skogsbruksplaner. Av de svarande var det 85 procent som svarade att de var nöjda med sin skogsbruksplan. Det var 82 procent av skogsägarna som hade en aktuell skogsbruksplan. För skogsägare som inte hade en aktuell skogsbruksplan var den vanligaste orsaken att de hade beställt en ny men inte fått den ännu.

Det var 89 procent av skogsägarna som tyckte det var bra att ha ett samtal med planläggaren inför planläggningens genomförande. Det mest intressanta/viktiga i en skogsbruksplan tycker skogsägarna är åtgärdsförslaget. Det som kommer på andra plats i skogsägarnas ranking är avdelningsbeskrivningen och det tredje mest intressanta/viktiga i en skogsbruksplan tycker skogsägarna virkesförrådet är.

Medelpoängen för hur bra skogsägarna tycker att precisionen för volymsuppgifterna per avdelning är blev 5,17. Skogsägarna var överlag nöjda med precisionen för volymsuppgifterna per avdelning. Det var endast 7 procent av skogsägarna som inte var nöjda med precisionen för volymsuppgifterna.

Det var 61 procent som svarade att de inte skulle kunna tänka sig att betala mer för en skogsbruksplan om den hade större precision för volymsuppgifterna per avdelning. Endast 12 procent av skogsägarna kunde tänka sig att betala mer för högre precision av volymsuppgifterna. De resterande 27 procenten svarade vet ej.

Det fanns ett stort intresse för mer individuellt anpassade skogsbruksplaner. Det var så mycket som 41 procent av skogsägarna som svarade att det fanns ett intresse för det. 28 procent av skogsägarna var inte intresserade av mer individuellt anpassade skogsbruksplaner. Vet ej svarade 31 procent av skogsägarna.

7. KÄLLFÖRTECKNING

7.1 Publikationer

Alm, J. (2012). Skogsbruksplanen och dess inverkan på den skogliga aktiviteten hos enskilda skogsägare i norra Sverige. Umeå: Sveriges lantbruksuniversitet. (Rapport/ Sveriges lantbruksuniversitet, institutionen för skoglig resurshållning, 379)

Sonesson, J, Eriksson, I & Pettersson, F. (2006). Beslutsunderlag för privatskogsbruk. Uppsala: Skogforsk. (Rapport/Skogforsk, 2006:610).

Sonesson, J, Eriksson, I & Pettersson, F. (2005). Skogsägare vill ha individuellt anpassade skogsbruksplaner. Uppsala: Skogforsk. (Rapport/Skogforsk, 2005:5).

Lindgren, R. (2012). Krav och önskemål med skogsbruksplanen-förbättringspotential med laserscanning. Alnarp: Sveriges lantbruksuniversitet. (Rapport/Sveriges lantbruksuniversitet, Examensarbete, 2012:191)

Holmberg, L-E. (2005). Skogshistoria år från år 1177- 2005 – Skogspolitiska beslut och andra viktiga händelser i omvärlden som påverkat Skogsvårdsorganisationens arbete. Jönköping: Skogsstyrelsen. (Rapport/Skogsstyrelsen, 2005:5)

Harrysson, J. (2009) Betydelsen av skogsbruksplaner som verktyg vid anskaffning av virke. Skinnskatteberg: Sveriges lantbruksuniversitet. (Rapport/Sveriges lantbruksuniversitet, Examensarbete, 2009:23).

PEFC (2010) Fakta om certifiering av skogsbruk.

Södra (2013) Södras skogscertifiering.

Nolén, E. (2015). Hur väl skogsägare följer åtgärdsförslagen i skogsbruksplanen – en enkätundersökning. Skinnskatteberg: Sveriges lantbruksuniversitet. (Rapport/Sveriges lantbruksuniversitet, Examensarbete, 2015:11)

Sveaskog (2013) Skogsbruksplan-Gör ditt skogsägande enklare och lönsammare.

Södra (2009) Så sköter Södra skog.

Ejlertsson, G. (2005). Enkäten i praktiken: En handbok i enkätmetodik. 2. Uppl. Lund: Studentlitteratur.

Swedbank m.fl. (2014) Skogsbarometern 2014 – Skogsägarnas uppfattningar och förväntningar på konjunkturen. (Swedbank och Sparbankerna/ LRF Konsult)

Svanstedt, M. (2012). Privata skogsägare-vad värderar de högst i skogsbruket? Alnarp: Sveriges lantbruksuniversitet. (Rapport/Sveriges lantbruksuniversitet, Examensarbete, 2012:189)

Skogsstyrelsen. (2014). Skogsstatistisk årsbok 2014 - Swedish Statistical Yearbook of Forestry. Jönköping: Skogsstyrelsen

Johansson, U, Ekö, P-M, Elfving, B, Johansson, T & Nilsson, U. (2013) Rön från Sveriges lantbruksuniversitet - Nya höjduvecklingskurvor för bonitering. (Fakta Skog/Sveriges lantbruksuniversitet, 2013:14)

FSC. (2013, 2014) CORPORATE NAME, DOMICILE, OFFICIAL LANGUAGES, DURATION, PURPOSE, ACTIVITIES, TENETS AND SOURCES OF REVENUE.

PEFC (2015) PEFC skogscertifiering - vi tar ansvar i skogen.

7.2 Internet källor

Länk A:

LRF (2015) Om LRF [Online] Tillgängligt:

<http://www.lrf.se/om-lrf/>

[2015-11-03]

Länk B:

LRF Konsult (2015) Om LRF Konsult [Online] Tillgängligt:

<http://www.lrfkonsult.se/om-lrf-konsult/fakta-om-lrf-konsult/>

[2015-11-03]

Länk C

LRF Konsult (2015) Skogsbruksplan [Online] Tillgängligt:

<http://www.lrfkonsult.se/varatjanster/Fastighetsformedling/Skogsbruksplan/?id=220&epslanguage=sv&gclid=CNCRmsWP-cgCFclGcwodm48Pvw>

[2015-11-05]

Länk D:

Skogsstyrelsen (2015) Skogsbruksplanen [Online] Tillgängligt:

<http://www.skogsstyrelsen.se/Aga-och-bruka/Skogsbruk/Aga-skog/Skogsbruksplan/Skogsbruksplanen/>

[2015-11-04]

Länk E:

Skogsstyrelsen (2015) Målklassning [Online] Tillgängligt:

<http://www.skogsstyrelsen.se/Aga-och-bruka/Skogsbruk/Aga-skog/Skogsbruksplan/Malklassning/>

[2015-11-04]

Länk F:

Skogsstyrelsen (2015) Mått och enheter på skog [Online] Tillgängligt:
<http://www.skogsstyrelsen.se/Aga-och-bruka/Skogsbruk/Aga-skog/Matt-och-enheter/>

[2015-11-04]

Länk G:

Södra (2015) Skogscertifiering [Online] Tillgängligt:
<http://www.sodra.com/sv/Miljo/Ansvarsfullt-skogsbruk/Skogscertifiering/>

[2015-11-05]

Länk H:

pcSKOG (2015) om pcSKOG [Online] Tillgängligt:
<http://www.pcskog.se/om-pcskog/>

[2015-11-06]

Länk I:

pcSKOG (2015) Program [Online] Tillgängligt:
<http://www.pcskog.se/produkt-kategori/alla-produkter/program/>

[2015-11-06]

Länk J:

Skogssverige (2012) Södra och Norrskog lanserar skogsbruksplaner på webben och i mobilen [Online] Tillgängligt:

<http://www.skogssverige.se/en/node/39550>

[2015-11-06]

Länk K:

eSkog (2015) Vi förädlar skogsbruksplaner [Online] Tillgängligt:
<http://eskog.se/>

[2015-11-06]

Länk L:

eSkog (2015) Om eSkog [Online] Tillgängligt:
<http://eskog.se/om-eskog>

[2015-11-11]

Länk M:

eSkog (2015) Priser och villkor [Online] Tillgängligt:
<http://eskog.se/priser-och-villkor>

[2015-11-11]

Länk N:

Mellanskog (2015) Planen på webben [Online] Tillgängligt:
<https://www.mellanskog.se/Vara-tjanster/Skogsskotselplan/Planen-pa-webben/>

[2015-12-03]

8. BILAGOR

Bilaga 1: Följebrev

Bilaga 2: Enkäten

Enkätundersökning om skogsbruksplaner

Hej!

Mitt namn är Henrik Rosberg och jag kommer från Vena i Hultsfreds kommun. Jag studerar till Skogsmästare i Skinnskatteberg. Jag skriver just nu mitt examensarbete, vilket enkäten jag skickar er är en del i. Enkäten gör jag i samarbete med LRF Konsult AB. Enkäten har skickats till markägare som har en skogsfastighet i Kalmar län. Denna enkätundersökning görs för att vi vill undersöka vad markägare tycker om skogsbruksplaner. Alla svar är helt anonyma.

Alla som deltar i undersökningen får 10 % rabatt på en ny skogsbruksplan (skötselplan) av LRF Konsult AB om den beställs under 2016. Det kommer också att lottas ut priser till de som deltar i enkätundersökningen, det man kan vinna är:

En markägare får en ny skogsbruksplan med 50 % rabatt under 2016.

20 markägare kommer få varsin trisslott.

Om du har några frågor om enkäten så kan du höra av dig till mig, på telefon: 070-519 42 79 eller mail: herg0002@stud.slu.se

Jag vore väldigt tacksam om du vill svara på enkäten och skicka tillbaka den i det bifogade frankerade kuvertet inom två veckor. Du bidrar då till utvecklingen och utvärderingen av skogsbruksplaner.

Henrik Rosberg

Enkätundersökning om skogsbruksplaner

1. Vem är du?

Ringa in svaret.

Man Kvinna

Ålder: Under 29 30-39 40-49 50-59 60-69 Över 70 år

2. Hur många hektar produktiv skogsmark består din/er skogsfastighet av?

Ringa in svaret.

Under 50 ha 50 - 100 ha 101 - 150 ha 151 - 200 ha Över 200 ha

3. Hur många delägare finns det i fastigheten?

Ringa in svaret.

1 2 3 över 3

4. Vad har du som skogsägare för mål med ditt ägande?

Sätt siffrorna 1-5 framför, där 1 inte är viktigt och 5 är mycket viktigt.

Du kan sätta samma siffra på flera.

 Inkomst av virke Jakt och viltvård Rekreation Natur och landskapsvård Att förvalta ett arv

5. Anser du att skogsbruksplanen följer dina mål med skogsägandet?

Ringa in svaret mellan 1 och 7, där 1 är inte alls och 7 är mycket bra.

Inte alls 1 2 3 4 5 6 7 Mycket bra

6. Tycker du det är bra/dåligt med ett samtal med planläggaren inför planläggningens genomförande?

Ringa in svaret mellan 1 och 7, där 1 är dåligt och 7 är mycket bra.

Dåligt 1 2 3 4 5 6 7 Mycket bra

7. Har du/ni en skogsbruksplan som är aktuell (en aktuell skogsbruksplan är max 10 år eller yngre)?

Ringa in svaret.

Ja Nej Vet ej Har precis blivit inaktuell

8. Ni som har en aktuell skogsbruksplan gå vidare till fråga 9.

Om du/ni inte har en aktuell skogsbruksplan, varför?

Ringa in ett alternativ.

Skogsbruksplanen är en för stor kostnad

Kan skogen tillräckligt bra

Är inte certifierad enligt FSC eller PEFC

Känner inget behov av

Något annat: _____

9. Om du/ni har en skogsbruksplan, är du nöjd med den överlag?

Ringa in svaret mellan 1 och 7, där 1 är inte alls och 7 är mycket bra.

Inte alls 1 2 3 4 5 6 7 Mycket bra

10. Vad tycker du är mest intressant/viktigt i en skogsbruksplan?

Ringa in ett alternativ.

Åtgärdsförslag

Bonitet

Virkesförrådet

Fastighetsbeskrivningen

Avdelningsbeskrivning

Skogsbruksplanskartan

Sammanställnings sidorna

Något annat: _____

11. Är du nöjd med precisionen för volymsuppgifterna per avdelning?
Ringa in svaret mellan 1 och 7, där 1 är inte alls och 7 är mycket bra.

Inte alls 1 2 3 4 5 6 7 Mycket bra

12. Skulle du kunna tänka dig att betala mer för en skogsbruksplan om den hade större precision för volymsuppgifterna per avdelning? Ringa in svaret.

Ja Nej Vet ej

13. Skulle du vara intresserad av en mer individuellt anpassad skogsbruksplan om detta vore möjligt? Ringa in svaret.

Ja Nej Vet ej

14. Om du har kommentarer eller frågor till enkätundersökningen skriv dem gärna här.

15. Om du är intresserad av en ny skogsbruksplan?

Skriv ditt namn och telefon nummer nedan så kontaktar LRF Konsult AB dig:
